

CITIRANJE I NAVOĐENJE IZVORA PO APA STANDARDU

AMERICAN PSYCHOLOGICAL ASSOCIATION

UVOD

APA standard (American Psychological Association) je u svetu najčešće korišćen način citiranja i navođenja izvora. Koristi ga veliki broj međunarodnih i nacionalnih naučnih časopisa i izdavačkih kuća u Evropi i Americi. Navedeni priručnik je na engleskom jeziku i prilično obiman (368 strana osnovnog i 32 stranice uvodnog teksta) i teško dostupan.

U cilju praćenja savremenih tokova u korektnom pisanju, pripremi i publikovanju naučno istraživačkih radova, te stremljenju ka kontaktima sa inostranim institucijama i redakcijama časopisa, neophodno je usvojiti ovaj standard za pisanje seminarskih, diplomskih, magistarskih i doktorskih radova, te istraživačkih radova, stručnih i naučnoistraživačkih članaka i na našem Fakultetu. Ovaj standard koriste mnogi fakulteti, kao i srodni fakulteti u Sloveniji (Fakulteta za šport, Ljubljana) i Hrvatskoj (Kineziološki fakultet, Zagreb).

ŠTA I KAKO TREBA CITIRATI?

1. U tekstu treba citirati kada se preuzimaju izjave, misli, rezultati, hipoteze, konstatacije ili tvrdnje drugih osoba. Ako ne navedemo autora, onda je to zapravo "intelektualna krađa" i "kićenje tuđim perjem". Međutim, ne citira se samo ono što je postalo deo opšteg znanja.
2. Treba citirati uvek iz originalnog izvora, a ako on nije dostupan, može se izuzetno preuzeti citat iz drugog izvora, ali to je potrebno navesti (preuzeto od: ..., ili prema: ...).
3. Citirati treba u originalnom obliku, u navodnicima, ili se samo navedu autorove izjave, bez navodnika.
4. Rezultate, misli, stavove, izjave i sl. citirati tako da se nakon toga u zagradi napiše prezime autora i godina izvora, a između ta dva podatka staviti zapetu.
5. Ako se navode rezultati ili nešto drugo iz jednog rada od jednog autora treba navesti prezime autora i u zagradi godinu publikovanja rada (npr. Ambrožič, 1996). Ako se piše da je odgovarajući autor dobio neke rezultate, treba pored prezimena autora u zagradi staviti odgovarajuću godinu (npr. rezultati analize nelinearnih relacija morfoloških i motoričkih varijabli, koje je dobio Ambrožič (1996), pokazali su ...). Kada se navodi više radova istog autora, onda se napiše prezime autora, zapeta, godine publikovanja tih radova koje se odvajaju zapetama (Bala, 1981, 2000). U slučaju navođenja dva ili više izvora istog autora ili grupe autora u istoj godini, potrebno je staviti u zagradu prezime autora, zapeta, godinu i po abecednom redu mala slova, zapeta, i navoditi redom, zatvoriti zagradu. Npr. (Bala, 2002a, 2002b) ali tim redosledom moraju se navesti ti izvori i u poglavlju Literatura.

6. Ako se navode dva autora: (Bala i Madić, 2002) ili Bala i Madić (2002), onda je potrebno uvek navoditi oba prezimena i godinu. Za pisanje u međunarodne časopise umesto "i" koristiti "&", ali sa zapetom i iza retposlednjeg autora, a pre & (Bala, & Madić, 2002).
7. U slučaju da su autori istih prezimena treba navesti i inicijale imena (npr. R. D. Luce (1959) i P. A. Luce (1986) i koristiti tu formu tokom celog rada (bez obzira na različite godine), kako se ne bi unela zbrka.
8. Kada se navodi rad sa tri, četiri, ili pet autora, potrebno je prvi put navesti sva prezimena i godinu. U sledećim navođenjima treba uključiti prezime samo prvog autora i dodati "i saradnici" ili "i sar." ili "et al.". Npr. Obradović, Krneta, Cvetković, Stojanović i Gutović (2002) - prvo citiranje u tekstu, a zatim samo Obradović et al. (2002) ili (Obradović et al. 2002).
9. Kada je više od 5 autora onda treba navesti kao u prethodnom primeru u slučaju ponovljenih navođenja, odnosno samo prezime prvog autora i "et al." ili "i sar.," i godinu (npr. Cvetković et al. 2002)(Cvetković i sar., 2002). U popisu bibliografskih jedinica, odnosno listi izvora, koja se nalazi na kraju u poglavlju Literatura, potrebno je obavezno navesti sve autore.
  10. U slučaju navođenja dva ili više izvora sa šest i više autora kod kojih prvi i sledeći imaju ista prezimena, potrebno je navesti sukcesivno prve autore sve dok se ne razlikuju izvori. Npr. sledeća dva izvora: Kosslyn, Koenig, Barrett, Cave, Tang i Gabrieli (1992)
Kosslyn, Koenig, Gabrieli, Tang, Marsolek i Daly (1992)

u tekstu treba navesti u sledećem obliku:

Kosslyn, Koenig, Barrett, et al. (1992) i

Kosslyn, Koenig, Garieli, et al. (1992), kako bi se razlikovali.

11. Ako se citira rad za koje nema podataka o autoru, umesto prezimena treba navesti naslov rada (npr.: Statut Fakulteta fizičke kulture, 2002).
12. Posredno citiranje, koga treba veoma retko koristiti, jer se očekuje da se čitaju originali, zahteva navođenje u zagradi autora i godinu, ali u produžetku i autora i godinu izdanja rada u kome je ta informacija nađena. Npr. (Bala, 1986; prema: Ambrožič, 1996).

NAVOĐENJE IZVORA (na kraju rada, kao Literatura)

Izvori su najčešće razne bibliografske jedinice (diplomski, magistarski, doktorski radovi, članci u stručnim i naučnim časopisima, razne knjige, novine i sl.), ali i drugi mediji na kojima se mogu naći odgovarajuće informacije (film, televizija, radio, internet, autorizovani kompakt diskovi i dr.). Svaka informacija ima svoj izvor, pa ako se koristi u radu mora se navesti izvor te informacije. Postoje standardizovani načini navođenja za svaku vrstu izvora, a ovde će se ukazati na navođenje iz najčešćih izvora prema APA standardu.

Opšti zahtevi prilikom navođenju izvora u nekom radu:

1. Izvori se navode na kraju rada i to u poglavlju koji nosi naziv: Literatura.
2. Izvore navodimo po abecednom redu prezimena prvog autora (odnosno naslovu rada, kada je autor nepoznat). Ako se isti autor pojavljuje prvi put samostalno, drugi put kao prvi autor rada sa dva ili više autora, prvo se navode njegovi samostalni radovi, zatim (uređeno po abecedi prezimena drugoga, trećeg ...) autorski radovi. Ako se isti autor pojavljuje više puta, navode se radovi po godini izdanja, i to starija pa zatim mlađa dela.
3. Svi izvori moraju biti numerisani rednim arapskim brojevima.
4. Ako rad još nije publikovan (ali je u postupku publikacije), treba napisati sve podatke o radu ali umesto godine treba staviti "u štampi".
5. Ako je autor rada nepoznat, umesto prezimena treba napisati naslov rada i ostale podatke.

6. Obavezno je navesti SVE autore (iako ih je više od pet), a ne samo prvoga, kao što je kod citiranja. Autore odvajamo zapetom, a između pretposlednjeg i poslednjeg staviti "i" ili "&" (u engleskom se stavlja zapeta i ispred &).
7. Pri navođenju monografije (knjige) naslov rada pisati u kurzivu (*kosi tekst*), a pri navođenju članaka, kurzivom treba pisati naziv i godinu (volumen) časopisa.
8. Svi podaci se pišu u originalnom jeziku (ako je korišćen originalni izvor a ne publikovani prevod), a ako se stavlja i prevod naslova onda ga treba dodati na srpskom u uglastoj (srednjoj) zagradi [tačno prema originalnom naslovu].
9. Potrebno je dobro proučiti sledeće primere u kojima će se prikazati ukratko najčešće situacije navođenja raznih izvora.

NAVOĐENJE KNJIGE (MONOGRAFIJE)

Prezime, inicijal imena. (Godina). Naslov. Mesto: Izdavač.

Ulić, D. (1997). *Osnove kineziterapije*. Novi Sad: Samostalno autorsko izdanje.

Mulaik, S.A. (1972). *The Foundations of Factor Analysis*. New York: McGraw-Hill Book Company.

(Više autora, prevod naslova)

Thomas, J.R., & Nelson, J.K. (1996). *Research Methods in Physical Activity* (Third Edition) [Istraživačke metode u fizičkoj aktivnosti]. Champaign: Human Kinetics.

(Bez autora)

Publication Manual of the American Psychological Association (Fourth Edition). (1994).

Washington, D.C.: American Psychological Association.

NAVOĐENJE DIPLOMSKIH, MAGISTARSKIH ILI DOKTORSKIH RADOVA

Prezime, inicijal imena. (Godina). Naslov. Diplomski rad, Mesto: Ustanova, izdavač.

Nikolin, S. (2000). *Motoričko ponašanje dece predškolskog uzrasta u zavisnosti od doba dana*. Diplomski rad, Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.

Prezime, inicijal imena. (Godina). Naslov, Magistarski rad, Mesto: Ustanova, izdavač.

Popović, B. (2002). *Relacije morfoloških karakteristika i bazično motoričkih sposobnosti sa uspešnošću izvođenja klatnastih kretanja u vežbanju na spravama*. Magistarski rad, Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.

Prezime, inicijal imena. (Godina). Naslov, Doktorska disertacija, Mesto: Ustanova, izdavač.

Madić, D. (2000). *Povezanost antropoloških dimenzija studenata fizičke kulture sa njihovom uspešnošću vežbanja na spravama*. Doktorska disertacija, Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.

ISTRAŽIVAČKI IZVEŠTAJ FAKULTETA ILI UNIVERZITETA

Prezime, inicijal imena. (Godina). Naslov (Istraživački izveštaj). Mesto: Ustanova, izdavač.

Lenert, S., Bala, G., Ber, A., Đurić, V. i Tumin, M. (1978). *Neke važnije razlike u somatskom statusu i fizičkim sposobnostima učenika viših razreda osnovnih škola sela i grada u SAP Vojvodini* (Istraživački izveštaj). Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.

POGLAVLJE U KNJIZI

Prezime, inicijal imena. (Godina). Naslov poglavlja. U Inicijal imena urednika Prezime urednika (Ur.), Naslov knjige (str. Prva strana poglavlja-poslednja strana poglavlja). Mesto: Izdavač.

Momirović, K., Bala, G. i Hošek, A. (2002). Taksonomska struktura nekih simptoma aberantnog ponašanja dece od 4 do 7 godina. U K. Momirović i D. Popović (Ur.), *Psihopatija i kriminal* (str. 125-142). Leposavić: Univerzitet u Prištini, Centar za multidisciplinarna istraživanja Fakulteta za fizičku kulturu.

NEOBJAVLJENI ILI OGRANIČENO DOSTUPNI RAD

Prezime, inicijal imena. (Godina). Naslov. Neobjavljeni rad.

Bala, G. i Ambrožič, F. (2002). *Osnove kineziometrije*. Neobjavljeni rad.

ČLANAK U ČASOPISU

Prezime, inicijal imena. (Godina). Naslov. Naziv časopisa, volumen (broj), prva strana članka-poslednja strana članka.

Bala, G. (1999). Struktura relacija motoričkih i kognitivnih dimenzija studenata fizičke kulture pod nelinearnim modelom. *Psihologija*, (3-4), 241-258.

(Članak u štampi)

Bala, G. (u štampi). Quantitative differences in motor abilities of pre-school boys and girls. *Kinesiologia Slovenica*.

(Članak nije predat u štampi, nepublikovan)

Bala, G., Hošek, A. i Momirović, K. (2002). *Učestalost nekih simptoma aberantnog ponašanja dece od 4 do 7 godina*. Tehnički izveštaj, Beograd: Institut za kriminološka i sociološka istraživanja.

ČLANAK U DODATKU (SUPPLEMENT)

Prezime, inicijal imena. (Godina). Naslov. Ime časopisa, volumen (Suppl. Broj suplementa), prva strana članka-poslednja strana članka.

Kriska, M.A. (1997). Introduction to a collection of physical activity questionnaires [Uvod u zbirku upitnika o telesnoj aktivnosti]. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 29(Suppl. 6), 5-9.

SAOPŠTENJE U ZBORNIKU KONFERENCIJE, SIMPOZIJUMA ILI KONGRESA (kao i prilog u enciklopediji)

Prezime, inicijal imena. (Godina). Naslov. U Naslov zbornika (str. prva strana članka-poslednja strana članka). Mesto: Izdavač.

Bala, G. (1999). About the methods for oblique transformation of motor behaviour factors implemented in the SPSS program package. U *Proceedings of the 6th International Scientific Conference of the International Association of Sport Kinetics in cooperation with the Faculty of Sport-University of Ljubljana, "Sport Kinetics '99"*(58-61). Ljubljana: Faculty of Sport. TELEVIZIJSKA EMISIJA

Prezime producenta, inicijal imena. (Producent). (Datum). Naslov. Mesto: Distributer.

Crystal, L. (Producent). (11. 10. 1993). *The MacNeil/Lehrer news hour*. New York and Washington, DC: Public Broadcasting Service.

ON-LINE SAŽETAK

Prezime, inicijal imena. (Godina). Naslov. [on-line]. Ime časopisa, volumen, prva strana-poslednja strana. Sažetak iz: Ime zbirke Datoteka: ime datoteke Jedinica: oznaka - jedinice.

Meyer, A.S., & Bock, K. (1992). The tip of the tongue phenomenon: Blocking or partial activation? [on-line]. *Memory and cognition*, 20, 715-726. Sažetak iz: DIALOG Datoteka: PsycINFO Jedinica: 80-16351

ON-LINE ČASOPIS, DOSTUPAN SVAKOM NA ELEKTRONSKOJ POŠTI

Prezime, inicijal imena. (Godina, mesec). Naslov. [dužina članka]. Ime časopisa [On-line serijska publikacija], volumen (broj). Dostupno na E-mail: e-adresa Poruka: tekst poruke

Funder, D.C. (1994, March). Judgmental process and content: Commentary on Koehler base-rate [9 paragraphs]. *Psychology* [On-line serijska publikacija], 5(17). Dostupno na E-mail: psyc@pucc Poruka: Get psyc 94-xxxxx

SAŽETAK NA CD-ROM

Prezime, inicijal imena. (Godina). Naslov članka [CD-ROM]. Naslov časopisa, volumen, prva strana-poslednja strana. Sažetak iz: Izvor i broj jedinice.

Meyer, A.S., & Bock, K. (1992). The tip-of-the-tongue phenomenon: Blocking or partial activation? [CD-ROM]. *Memory & Cognition*, 20, 715-716. Sažetak iz: SilverPlater Datoteka: PsycLIT Jedinica: 80-16351

WWW (Internet, Web site, Web sajt)

Naslov strane. (Datum). Mesto: Izdavač. Postavljeno dan.mesec.godina sa Web sajta: [http naslov](http://www.apa.org/webref.html)
Electronic reference formats recommended by the American Psychological Association. (19.11.1999).
Washington, DC: American Psychological Association. Postavljeno 3.5.2000 sa Web sajta:
<http://www.apa.org/webref.html>.

Svi izvori koji su poslužili za odgovarajuće primere, navedeni su u obliku pravilnog navođenja kao ilustraciju za poglavlje LITERATURA:

LITERATURA

1. Bala, G. (1999a). About the methods for oblique transformation of motor behaviour factors implemented in the SPSS program package. *Proceedings of the 6th International Scientific Conference of the International Association of Sport Kinetics in cooperation with the Faculty of Sport-University of Ljubljana, "Sport Kinetics '99"*(58-61). Ljubljana: Faculty of Sport.
2. Bala, G. (1999b). Struktura relacija motoričkih i kognitivnih dimenzija studenata fizičke kulture pod nelinearnim modelom. *Psihologija*, (3-4), 241-258.
3. Bala, G., & Ambrožič, F. (2002). *Osnove kineziometrije*. Neobjavljeni rad.
4. Bala, G. (u štampi). Quantitative differences in motor abilities of pre-school boys and girls. *Kinesiologia Slovenica*.
5. Bala, G., Hošek, A. i Momirović, K. (2002). *Učestalost nekih simptoma aberantnog ponašanja dece od 4 do 7 godina*. Tehnički izveštaj, Beograd: Institut za kriminološka i sociološka istraživanja.
6. Cattell, R.B. (Ed.). (1966). *Handbook of Multivariate Experimental Psychology*. Chicago: Rand McNally & Company.
7. Crystal, L. (Producent). (11. 10. 1993). *The MacNeil/Lehrer news hour*. New York and Washington, DC: Public Broadcasting Service.
8. *Electronic reference formats recommended by the American Psychological Association.* (19.11.1999). Washington, DC: American Psychological Association. Postavljeno 3.5.2000 sa Web sajta: <http://www.apa.org/webref.html>.
9. Funder, D.C. (1994, March). Judgmental process and content: Commentary on Koehler base-rate [9 paragraphs]. *Psychology* [On-line serijska publikacija], 5(17). Dostupno na E-mail: psyc@pucc
Poruka: Get psyc 94-xxxx
10. Kriska, M.A. (1997). Introduction to a collection of physical activity questionnaires [Uvod u zbirku upitnika o telesnoj aktivnosti]. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 29(Suppl. 6), 5-9.
11. Lenert, S., Bala, G., Ber, A., Đurić, V. i Tumin, M. (1978). *Neke važnije razlike u somatskom statusu i fizičkim sposobnostima učenika viših razreda osnovnih škola sela i grada u SAP Vojvodini* (Istraživački izveštaj). Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.

12. Madić, D. (2000). *Povezanost antropoloških dimenzija studenata fizičke kulture sa njihovom uspešnošću vežbanja na spravama*. Doktorska disertacija, Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.
13. Meyer, A.S., & Bock, K. (1992a). The tip of the tongue phenomenon: Blocking or partial activation? [on-line]. *Memory and cognition*, 20, 715-726. Sažetak iz: DIALOG Datoteka: PsycINFO Jedinica: 80-16351
14. Meyer, A.S., & Bock, K. (1992b). The tip-of-the-tongue phenomenon: Blocking or partial activation? [CD-ROM]. *Memory & Cognition*, 20, 715-716. Sažetak iz: SilverPlater Datoteka: PsycLIT Jedinica: 80-16351
15. Momirović, K., Bala, G. i Hošek, A. (2002). Taksonomska struktura nekih simptoma aberantnog ponašanja dece od 4 do 7 godina. U K. Momirović i D. Popović (Ur.), *Psihopatija i kriminal* (str. 125-142). Leposavić: Univerzitet u Prištini, Centar za multidisciplinarna istraživanja Fakulteta za fizičku kulturu.
16. Mulaik, S.A. (1972). *The Foundations of Factor Analysis*. New York: McGraw-Hill Book Company.
17. Nikolin, S. (2000). *Motoričko ponašanje dece predškolskog uzrasta u zavisnosti od doba dana*. Diplomski rad, Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.
18. Popović, B. (2002). *Relacije morfoloških karakteristika i bazično motoričkih sposobnosti sa uspešnošću izvođenja klatnastih kretanja u vežbanju na spravama*. Magistarski rad, Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.
19. *Publication Manual of the American Psychological Association* (Fourth Edition). (1994). Washington, D.C.: American Psychological Association.
20. Thomas, J.R., & Nelson, J.K. (1996). *Research Methods in Physical Activity* (Third Edition) [Istraživačke metode u fizičkoj aktivnosti]. Champaign: Human